



## LÆG EN STRATEGI FOR EFTERAFGRØDER NU

STØTTET AF

# Promilleafgiftsfonden for landbrug

Skal der etableres græsudlæg i foråret, eller skal der sås korsblomstrede afgrøder i renbestand eller blandinger i forbindelse med høst for at opfylde kravene til de forskellige typer af efterafgrøder?

### INDHOLD

- [Få størst effekt](#)
- [Vælg de rigtige arter](#)
- [Brug af kvælstoffikserende efterafgrøder som frivillige efterafgrøder](#)
- [Alternativer til pligtige efterafgrøder](#)
- [Indberetning af etableret areal med efterafgrøder](#)
- [Vigtige datoer](#)
- [Læs mere](#)

### TYPER EFTERAFGRØDER I 2017

1. Pligtige efterafgrøder
2. MFO-efterafgrøder
3. Målrettede efterafgrøder, evt. obligatorisk krav
4. Husdyrefterafgrøder
5. 70 pct. kravet på 2,3 DE brug

Nedenfor ses to tabeller, hvor man kan se reglerne for de forskellige efterafgrødetyper og hvilke typer, der kan overlappe.

**Tablet 1 og 2.** Overlap mellem efterafgrødetyper og Regler for efterafgrødetyperne.

**OVERLAP MELLEM EFTERAFGRØDETYPEN**

## OVERLAP MELLEMEFTERAFGRØDE TYPER

	MFO- efterafgrøder	Frivillige målrettede efterafgrøder	Evt. obligatoriske målrettede efterafgrøder	Pligtige efterafgrøder og husdyr- efterafgrøder	Græsudlæg der indgår i 70 pct. kravet
MFO		+	+	+	+
Frivillige målrettede	+		+	+	+
Obligatorisk målrettede	+	+		+	+
Pligtige- og husdyrefteraf- grøder	+	+	+		+
Græsudlæg i 70 pct. kravet på 2,3 DE brug	+	+	+	+	

## REGLER FOR EFTERAFGRØDE TYPERNE

	MFO-efterafgrøder	Frivillige målrettede efterafgrøder	Evt. obligatoriske målrettede efterafgrøder	Pligtige efterafgrøder og husdyr- efterafgrøder	Græsudlæg der indgår i 70 pct. kravet på 2,3 DE brug
Krav om blanding	Ja (gælder ikke MFO- græsudlæg)	Nej	Nej	Nej	Nej
Krav om efterfølgende afgrøde	Ja (gælder ikke MFO- græsudlæg)	Ja, vårafgrøde	Ja, vårafgrøde	Ja, vårafgrøde	Nej (skal blive liggende til 1. marts)
Græsudlæg med kløver	Ja	Nej	Nej	Nej	Ja (op til 50 pct. kløver eller lucerne)
Mulige alternativer	Ja	Nej	Nej	Ja	(nej)
Konsekvens ved manglende opfyldelse	Nedsat grøn støtte	Nedsat de <u>minimis</u> - støtte og nedsat N- kvote	Nedsat N-kvote	Nedsat N-kvote/ træk i efterafgrødebanken	Nedsat husdyrtryk → evt. bøde + KO

Hvis mark- og gødningsplanen for 2017 er udarbejdet af din planteavlskonsulent, fremgår det, hvordan kravene til lovpligtige efterafgrøder, målrettede efterafgrøder, husdyrefterafgrøder, MFO-efterafgrøder og MFO-græsudlæg for efteråret 2017 skal opfyldes. Vær opmærksom på, at kravet til pligtige efterafgrøder i efteråret 2017 skal beregnes ud fra efterafgrødegrundarealet som fremgår af Fællesskemaet ved fristen for at søge direkte arealstøtte i april 2018.

## FÅ STØRST EFFEKT

Brug efterafgrøder, hvor der forventes frigivet store mængder kvælstof i jorden efter høst, f.eks. hvor der er indarbejdet store mængder organisk materiale i jorden.

## DET VIL SIGE:

- Efter afgrøder, hvor der er brugt husdyrgødning, herunder særlig dybstrøelse eller anden fast gødning
- Hvis der ikke sås vintersæd: Efter bælgplanter, raps, tidlige kartofler og grønsager
- Efter korn, der har kløvergræs, lucerne, frøgræs eller brak som forfrugt og efter andre afgrøder, der efterlader let omsættelige planterester

Derudover er førsteårseffekten af efterafgrøder større på sandjord end på lerjord.

## VÆLG DE RIGTIGE ARTER

Der har i de senere år været meget fokus på at anvende korsblomstrede efterafgrøder sået lige før eller lige efter høst som pligtige efterafgrøder. De korsblomstrede efterafgrøder har en dybere rodudvikling og giver en bedre eftervirkning af kvælstof end græs, men det er helt afgørende, at de korsblomstrede efterafgrøder sås til tiden, hvis de sås efter høst. Hvis de korsblomstrede efterafgrøder sås før høst, er det afgørende, at høsten ikke trækker ud, og etableringen er usikker.

Græsudlæg i vårsæd er en meget sikker måde at etablere efterafgrøder på.

I tabel 3 er givet en oversigt over de anbefalede efterafgrøder i forskellige situationer.

**Tabel 3.** Oversigt over anbefalede efterafgrøder (pligtige og MFO)

	<b>Sandjord (JB 1-4)<sup>1)</sup></b>	<b>Lerjord<sup>1)</sup></b>
Stor vinternedbør som i Syd- og Vestjylland	Brug græsudlæg i vårsået korn og i majs Brug vinterraps som efterafgrøde, hvis man er sikker på at kunne etablere den inden den 20. august. . Se fodnote 2 nedenfor om korsblomstrede efterafgrøder og kålbrot.	Brug korsblomstrede efterafgrøder som olieræddike, gul sennep eller vinterraps, hvor der er mulighed for at så inden den 20. august. Græsudlæg kan også bruges, men eftervirkningen er dårligere end efter korsblomstrede efterafgrøder. Se fodnote 2 nedenfor om korsblomstrede efterafgrøder og kålbrot.
Lille vinternedbør som i Storebæltsregionen og på Lolland-Falster	Brug græsudlæg i korn (sået forår) Hvis man er sikker på at kunne etablere korsblomstrede efterafgrøder inden 20. august, kan man anvende olieræddike eller gul sennep.. Se fodnote 2 nedenfor om korsblomstrede efterafgrøder og kålbrot.	Brug ikke-overvintrende korsblomstrede efterafgrøder som olieræddike eller gul sennep, hvor der er mulighed for at så inden den 20. august. Græsudlæg kan også bruges, men eftervirkningen er dårligere end ved korsblomstrede efterafgrøder. Se fodnote 2 nedenfor om korsblomstrede efterafgrøder og kålbrot.

<sup>1)</sup>MFO-græsudlæg i korn og majs: Vær opmærksom på, at græsudlæg kontrolleres efter den såkaldte trappemodel, se tabel 4, fra 15. september og frem til 27. oktober og plantedækket skal være veletableret og dækkende, se tabel nedenfor. Pligtige efterafgrøder generelt: Kravet er, at de skal være etableret efter normale driftsmæssige principper, for at opnå en effektiv

kvælstofoptagelse i efteråret.

<sup>2)</sup>Dyrkning af raps og sennep som efterafgrøde frarådes i sædskifter med raps grundet opformering af kålbrot. Olieræddike opformerer ikke kålbrot eller opformerer kun kålbrot lidt. I pressede sædskifter med raps (tre rapsfrie år eller mindre) foretrækkes dog andre afgrøder end olieræddike, fordi kransskimmel kan opformeres, og der er risiko for udvikling af nye smitteracer af kålbrot, der kan angribe olieræddike.

**Tabel 4.** Oversigt over krav til dækningsgrad i forhold til kontroltidspunktet

Der stilles følgende krav til dækningsgrad i forhold til kontroltidspunkt

Periode, hvor kontrollen gennemføres	Mindstekrav til dækningsgrad
15/9 – 20/9	20 %
21/9 – 25/9	25 %
26/9 – 1/10	30 %
2/10 – 6/10	35 %
7/10 – 27/10	40 %

Hvis man vælger at etablere efterafgrøder i foråret 2017, anvendes 6-8 kg sildig diploid alm. rajgræs. Dette kan også anvendes til isåning i vintersæd, men etableringen er mere usikker. Ved isåning i vintersæd anvendes ikke under 15 kg udsæd og såning bør ske med skiveskærs såmaskine.

## **BRUG AF KVÆLSTOFFIKSERENDE EFTERAFGRØDER SOM FRIVILLIGE EFTERAFGRØDER**

Hvis man ønsker at forøge jordens kvælstofindhold, kan man anvende en kvælstoffikserende efterafgrøde eller en blanding af kvælstoffikserende og ikke-kvælstoffikserende efterafgrøder. Forsøg viser, at eftervirkningen af denne blanding kan svare til mere end 30 kg kvælstof pr. ha, og at det generelt påvirker udbyttet positivt. I OptiPlant- projektet er kvælstoffikserende og ikke-kvælstoffikserende afgrøder i renbestand og i blanding afprøvet i 2012-2014. Resultaterne af målinger af kvælstofoptagelse og N-min i efterårene er beskrevet i Oversigt over Landsforsøgene 2015, s. 181-188. Løsningen med kvælstoffikserende efterafgrøder kan specielt anbefales på ejendomme med ensidig eller næsten ensidig korndyrkning, hvor halmen fjernes. Bemærk, at eftervirkningen af kvælstoffikserende efterafgrøder bør indregnes i gødningsplanen, da man ellers risikerer lejesæd.

**Vær opmærksom på, at kvælstoffikserende afgrøder ikke på nuværende tidspunkt kan tælle med som nogle af de fem typer efterafgrøder.**

# ALTERNATIVER TIL PLOGTIGE EFTERAFGRØDER

Der er fem alternativer, som helt eller delvist kan erstatte de pligtige efterafgrøder på bedriften. Hvis du vælger at gøre brug af alternativerne mellemafgrøder, etablering af flerårige energiafgrøder, braklagte arealer langs søer og vandløb, såning af vinterhvede senest 7. september eller separering og forbrænding af fiberfraktionen i husdyrgødning, er det vigtigt, at disse alternativer bliver tilmeldt/indberettet i Tast selv-service senest den 31. august 2017. Denne indberetning skal ske i et særskilt skema "Gødningskvote og Efterafgrøder", hvor alternativer indberettes på siden "Indberetning, efterafgrøder 2017/2018".

**Tabel 5.** Alternativer til efterafgrøder og frister for indberetning i Tast selv-service

Nr.	Alternativ	Frist for indberetning i Tast selv-service (i skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder)
1	Udlægning af mellemafgrøder	31. august 2017. Hvis mellemafgrøder skal konverteres til pligtige efterafgrøder, skal dette indberettes senest 10. oktober 2017
2	Etablering af flerårige energiafgrøder	31. august 2017
3	Braklagte arealer	31. august 2017
4	Braklagte arealer langs søer og vandløb	Inden 10. september 2017
5	Såning af vinterhvede senest 7. september	Inden 10. september 2017
6	Separering og forbrænding af fiberfraktion i husdyrgødning	31. august 2017

Det er også muligt at opfylde virksomhedens krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder ved at bruge opsparede efterafgrøder fra tidligere planperioder, "købe" pligtige efterafgrøder fra en anden virksomhed eller ved reduktion af N-kvoten.

## INDBERETNING AF ETABLERET AREAL MED EFTERAFGRØDER

De efterafgrøder, der etableres i efteråret 2017, skal indberettes i Tast selv-service i – skemaet "Gødningskvote og efterafgrøder senest 21. april 2017. Såfremt de udlagte efterafgrøder ikke bliver indberettet, vil de ikke kunne indgå i opgørelsen af efterafgrøder, og der vil i stedet ske en automatisk nedsættelse af N-kvoten for planåret 2017/2018. [Læs mere om indberetning og opgørelse af efterafgrøder i Vejledning til skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder 2017.](#)

## VIGTIGE DATOER

I tabel 6 er vist vigtige datoer for etablering og "destruktion" af både mellemafgrøder, pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder og MFO-efterafgrøder og MFO-græsudlæg.

**Tabel 6.** Vigtige datoer for etablering og "destruktion" af mellemafgrøder, pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder, målrettede efterafgrøder og MFO-efterafgrøder og -græsudlæg.

Dato	Frist
20. juli	Etablering af mellemafgrøder (olieræddike og gul sennep)
1. august	Etablering af korn og græs som pligtige, husdyr-, målrettede og MFO-efterafgrøder
20. august	Etablering af korsblomstrede afgrøder som pligtige, husdyr-, målrettede efterafgrøder og MFO-blandinger
20. september	Tidligste nedmuldning af mellemafgrøder (olieræddike, raps og høstet frøgræs)
20. oktober	Tidligste "destruktion" af pligtige, husdyr og målrettede efterafgrøder
27. oktober	Tidligste "destruktion" af MFO- efterafgrøder, gælder både blandinger og græsudlæg
1. marts	Tidligste "destruktion" af pligtige, husdyr og målrettede efterafgrøder i majs (gælder også for 70 pct. græs og græsefterafgrøder på 2,3 DE-brug)
Forår 2018	Pligtige, husdyr og målrettede efterafgrøder skal efterfølges af en vårsæt afgrøde MFO-efterafgrødeblandinger skal efterfølges af en anden afgrøde

**Tabel 7.** Oversigt over krav der skal være opfyldt for MFO-efterafgrøder og MFO-græsudlæg

Type MFO-efterafgrøde	Sidste frist for etablering Skal udsås i ansøgningsåret	Tidspunkt for, hvornår efterafgrøden tidligst kan fjernes (nedpløjes, nedvisnes eller anden form for destruktion)	Krav om efterfølgende afgrøde
1. Blandinger af efterafgrøder sået før eller efter høst	1. august	27. oktober	Vårsæd
Senere frist for efterafgrødeblandinger,	20. august	27. oktober	Vårsæd

som kun indeholder korsblomstrede arter			
2. Græsudlæg udlagt i en hovedafgrøde i ansøgningsåret	31. maj	27. oktober	Intet krav
Senere frist for græsudlæg, hvor hovedafgrøden er majs	30. juni	20. oktober	Intet krav

## LÆS MERE

Læs mere om mellem- og efterafgrøder i dyrkningsvejledningerne [Sædskifte](#), [Efterafgrøder](#) og [mellemafgrøder](#).

Læs mere om [olieræddike og kålbrot](#)

Læs mere om [frivillige målrettede efterafgrøder](#)

Læs mere i [vejledning til skemaet "Gødningskvote og Efterafgrøder 2017"](#)

Læs mere i Landbrugs- og Fiskeristyrelsens faktaark:

[Efterafgrøder. Beskrivelse af de fem ordninger](#)

[Husdyrefterafgrøder](#)

[Målrettede efterafgrøder](#)

[Kort til placering af målrettede efterafgrøder](#)